

Punainen Risti

Kulttuuriomaisuuden suojelemisesta aseellisen selkkauksen sattuessa koskevan yleissopimuksen II pöytäkirja (1999).

Haagissa 26.3.1999 tehty pöytäkirja on tullut Suomen osalta voimaan 27.11.2004 (SopS 151–152/2004). Pöytäkirja on voimassa 51 valtiossa (6.1.2009).

**Sodassakin
on säännöt.**

Kulttuuriomaisuuden suojelemisesta aseellisen selkkauksen sattuessa koskevan yleissopimuksen II pöytäkirja (1999)

Sopimuspuolet, jotka

ovat tietoisia tarpeesta parantaa kulttuuriomaisuuden suojelemista aseellisissa selkkauksissa ja perustaa tehostetun suojelun järjestelmä nimenomaisesti määritellylle kulttuuriomaisuudelle;

vahvistavat Haagissa 14 päivänä toukokuuta 1954 tehdyn, kulttuuriomaisuuden suojelemista aseellisen selkkauksen sattuessa koskevan yleissopimuksen määräysten merkityksen ja korostavat tarvetta täydentää näitä määräyksiä toimenpiteillä, jotka vahvistavat niiden täytäntöönpanoa;

haluavat antaa yleissopimuksen sopimuspuolille keinon osallistua tiiviimmin kulttuuriomaisuuden suojelemiseen aseellisissa selkkauksissa luomalla siihen tarkoitukseen sopivia menettelytapoja;

katsovat, että kulttuuriomaisuuden suojelemista aseellisissa selkkauksissa koskevien sääntöjen tulisi kuvastaa kansainvälisen oikeuden kehitystä;

vahvistavat, että niihin kysymyksiin, joita tämän pöytäkirjan määräykset eivät sääntele, sovelletaan edelleen kansainvälisen tapaoikeuden sääntöjä;

ovat sopineet seuraavasta:

1 luku

Johdanto

1 artikla

Määritelmät

Tässä pöytäkirjassa:

- (a) "sopimuspuoli" tarkoittaa tämän pöytäkirjan sopimuspuolena olevaa valtiota;
- (b) "kulttuuriomaisuus" tarkoittaa yleissopimuksen 1 artiklan määritelmän mukaista kulttuuriomaisuutta;
- (c) "yleissopimus" tarkoittaa Haagissa 14 päivänä toukokuuta 1954 tehtyä yleissopimusta kulttuuriomaisuuden suojelemisesta aseellisen selkkauksen sattuessa;
- (d) "yleissopimuksen sopimuspuoli" tarkoittaa yleissopimuksen sopimuspuolena olevaa valtiota;
- (e) "tehostettu suojele" tarkoittaa 10 ja 11 artiklassa perustettua tehostetun suojelun järjestelmää;
- (f) "sotilaallinen kohde" tarkoittaa kohdetta, joka ominaisuuksiensa, sijaintinsa, tarkoituksensa tai käyttönsä puolesta on oleellinen osa sotilaallista toimintaa, ja jonka täydellisestä tai osittaisesta tuhoamisesta, valtauksesta tai vaarattomaksi tekemisestä on selvää sotilaallista hyötyä tuolloin vallitsevissa olosuhteissa;
- (g) "laiton" tarkoittaa pakon alaisena tai miehitetyn alueen kansallisen lainsäädännön soveltuvien määräysten tai kansainvälisen oikeuden vastaisesti tapahtuvaa;
- (h) "luettelo" tarkoittaa 27 artiklan 1 kappaleen b kohdan mukaisesti laadittua kansainvälistä luetteloa tehostetun suojelun piiriin kuuluvasta kulttuuriomaisuudesta;
- (i) "pääjohtaja" tarkoittaa Unescon pääjohtajaa;
- (j) "Unesco" tarkoittaa Yhdistyneiden Kansakuntien kasvatus-, tiede- ja kulttuurijärjestöä;
- (k) "ensimmäinen pöytäkirja" tarkoittaa Haagissa 14 päivänä toukokuuta 1954 tehtyä pöytäkirjaa kulttuuriomaisuuden suojelemisesta aseellisen selkkauksen sattuessa;

2 artikla

Suhde yleissopimukseen

Tämä pöytäkirja täydentää yleissopimusta sopimuspuolten välisten suhteiden osalta.

3 artikla

Soveltamisala

1. Sen lisäksi, että tiettyjä tämän pöytäkirjan määräyksiä sovelletaan rauhan aikana, tätä pöytäkirjaa sovelletaan 22 artiklan 1 kappaleessa sekä yleissopimuksen 18 artiklan 1 ja 2 kappaleessa tarkoitetuissa tilanteissa.

2. Siitä huolimatta, että tämä pöytäkirja ei sido jotakin aseellisen selkkauksen osapuolta, se sitoo pöytäkirjan sopimuspuolia niiden keskinäisissä suhteissa. Tämä pöytäkirja sitoo myös sen sopimuspuolia suhteessa sellaiseen selkkauksen osapuolena olevaan valtioon, jota tämä pöytäkirja ei sido, jos kyseinen valtio hyväksyy tämän pöytäkirjan määräykset, ja niin kauan kuin se soveltaa niitä.

4 artikla

Tämän pöytäkirjan 3 luvun määräysten suhde muihin yleissopimuksen ja tämän pöytäkirjan määräyksiin

Tämän pöytäkirjan 3 luvun määräysten soveltaminen ei rajoita:

- (a) yleissopimuksen I luvun ja tämän pöytäkirjan 2 luvun määräysten soveltamista;
- (b) yleissopimuksen II luvun määräysten soveltamista, mutta jos kulttuuriomaisuudelle on myönnetty sekä erityissuojelu että tehostettu suojelu, sovelletaan ainoastaan tehostetun suojelun määräyksiä, mikäli kyse on tämän pöytäkirjan sopimuspuolten keskinäisistä suhteista tai jonkin tämän pöytäkirjan sopimuspuolen ja sellaisen valtion välisistä suhteista, joka hyväksyy tämän pöytäkirjan ja soveltaa sitä 3 artiklan 2 kappaleen mukaisesti.

2 luku

Yleiset määräykset suojelusta

5 artikla

Kulttuuriomaisuuden turvaaminen

Valmisteleviin toimenpiteisiin, joihin ryhdytään rauhan aikana kulttuuriomaisuuden turvaamiseksi aseellisen selkkauksen ennakoitavissa olevien vaikutusten varalta yleissopimuksen 3 artiklan mukaisesti, sisältyvät mahdollisuuksien mukaan omaisuusluetteloiden tekeminen, hätätoimenpiteiden suunnittelu tulipalon tai rakenteiden sortumisen varalta, irtaimen kulttuuriomaisuuden siirtämiseen varautuminen tai varautuminen tällaisen omaisuuden suojelemiseen paikan päällä sekä kulttuuriomaisuuden turvaamisesta vastaavien toimivaltaisten viranomaisten nimeäminen.

6 artikla

Kulttuuriomaisuuden kunnioittaminen

Kulttuuriomaisuuden kunnioittamisen varmistamiseksi yleissopimuksen 4 artiklan mukaisesti:

(a) pakottavaan sotilaalliseen syyhyn voidaan vedota perusteena poikkeamiselle yleissopimuksen 4 artiklan 2 kappaleen mukaisesti, vihamielisen teon kohdistamiseksi kulttuuriomaisuuteen, ainoastaan kun ja niin kauan kuin:

- i. kyseisestä kulttuuriomaisuudesta on sen käyttötarkoituksen perusteella tullut sotilaallinen kohde; ja
- ii. vastaavan sotilaallisen hyödyn saavuttamiseksi ei ole käytettävissä muuta toteuttamiskelpoista vaihtoehtoa kuin vihamielisen teon suuntaaminen edellä mainittua kohdetta kohtaan;

(b) pakottavaan sotilaalliseen syyhyn voidaan vedota perusteena poikkeamiselle yleissopimuksen 4 artiklan 2 kappaleen mukaisesti, kulttuuriomaisuuden käyttämiseksi tarkoituksiin, jotka todennäköisesti altistavat sen hävitykselle tai vahingoittumiselle, ainoastaan kun ja niin kauan kuin ei ole mahdollista valita tällaisen kulttuuriomaisuuden käytön ja muun sellaisen toteuttamiskelpoisen vaihtoehdon välillä, jolla saavutettaisiin vastaava sotilaallinen hyöty;

(c) päätöksen pakottavaan sotilaalliseen syyhyn vetoamisesta voi tehdä ainoastaan pataljoonan kokaisen tai sitä suuremman sotilasyksikön päällikkö tai pienemmän sotilasyksikön päällikkö, mikäli olosuhteet niin vaativat;

(d) sellaisesta hyökkäyksestä, joka perustuu a kohdan mukaisesti tehtyyn päätökseen, annetaan tehokas ennakkovaroitus aina kun olosuhteet sen mahdollistavat.

7 artikla

Varotoimenpiteet hyökkäyksen varalta

Tämän rajoittamatta muita varotoimenpiteitä, joita kansainvälinen humanitaarinen oikeus edellyttää sotilaallisen toiminnan yhteydessä, jokainen selkkauksen osapuoli:

(a) tekee kaiken mahdollisen varmistaakseen, etteivät hyökkäyksen kohteet ole yleissopimuksen 4 artiklan mukaisesti suojeltavaa kulttuuriomaisuutta;

(b) ryhtyy kaikkiin mahdollisiin varotoimenpiteisiin hyökkäyskeinojen ja -menetelmien valinnan suhteen välttääkseen yleissopimuksen 4 artiklan mukaisesti suojeltavalle kulttuuriomaisuudelle tästä hyökkäyksestä mahdollisesti aiheutuvaa vahinkoa ja ainakin rajoittaakseen vahingon mahdollisimman vähäiseksi;

(c) pidättäytyy päätöksestä aloittaa sellainen hyökkäys, jonka voi odottaa aiheuttavan yleissopimuksen 4 artiklan mukaisesti suojeltavalle kulttuuriomaisuudelle kohtuuttoman suurta vahinkoa suhteessa odotettuun konkreettiseen ja välittömään sotilaalliseen hyötyyn; ja

(d) peruuttaa tai keskeyttää hyökkäyksen jos ilmenee, että,

(i) kohde on yleissopimuksen 4 artiklan mukaisesti suojeltavaa kulttuuriomaisuutta

(ii) hyökkäyksen voidaan odottaa aiheuttavan yleissopimuksen 4 artiklan mukaisesti suojeltavalle kulttuuriomaisuudelle kohtuuttoman suurta vahinkoa suhteessa odotettuun konkreettiseen ja välittömään sotilaalliseen hyötyyn.

8 artikla

Varotoimenpiteet vihollisuuksien seurausten varalta

Selkkauksen osapuolten tulee mahdollisuuksien mukaan:

(a) siirtää liikuteltavissa olevaa kulttuuriomaisuutta sotilaallisten kohteiden läheisyydestä tai suojella sitä riittävästi paikan päällä;

(b) välttää sotilaallisten kohteiden sijoittamista kulttuuriomaisuuden läheisyyteen.

9 artikla

Kulttuuriomaisuuden suojeleminen miehityllä alueella

1. Tämän rajoittamatta yleissopimuksen 4 ja 5 artiklan määräysten soveltamista, sopimuspuolen, joka on osittain tai kokonaan miehittänyt toisen sopimuspuolen alueen, tulee kieltää ja ehkäistä miehityllä alueella:

(a) kulttuuriomaisuuden laitton maastavienti, muu siirtäminen tai sen omistusoikeuden siirto;

(b) arkeologiset kaivaukset, paitsi silloin, kun ne ovat välttämättömiä kulttuuriomaisuuden turvaamiseksi, rekisteröimiseksi tai säilyttämiseksi;

(c) sellainen kulttuuriomaisuuden muuttaminen tai kulttuuriomaisuuden käyttötarkoituksen muuttaminen, jonka tarkoituksena on kätkeä tai tuhota kulttuurista, historiallista tai tieteellistä todistusaineistoa.

2. Miehitetyn alueen kulttuuriomaisuuden arkeologiset kaivaukset, kulttuuriomaisuuden muuttaminen tai sen käyttötarkoituksen muuttaminen tulee tehdä läheisessä yhteistyössä miehitetyn alueen toimivaltaisten kansallisten viranomaisten kanssa, elleivät olosuhteet sitä estä.

3 luku

Tehostettu suojelu

10 artikla

Tehostettu suojelu

Kulttuuriomaisuutta voidaan asettaa tehostettuun suojeluun edellyttäen, että se täyttää seuraavat kolme ehtoa:

(a) se on kulttuuriperintöä, jolla on suuri merkitys ihmiskunnalle;

(b) se on suojeltu riittävin kansallisin oikeudellisin ja hallinnollisin toimenpitein, joissa otetaan huomioon sen poikkeuksellinen kulttuuriarvo ja historiallinen arvo, ja joilla varmistetaan sille korkein mahdollinen suojelutaso;

(c) sitä ei käytetä sotilaallisiin tarkoituksiin eikä suojaamaan sotilaallisia kohteita, ja sopimuspuoli, jonka valvonnassa kulttuuriomaisuus on, on antanut vahvistuksen siitä, ettei sitä tulla käyttämään tällaiseen tarkoitukseen.

11 artikla

Tehostetun suojelun myöntäminen

1. Jokaisen sopimuspuolen tulisi toimittaa komitealle luettelo kulttuuriomaisuudesta, jolle se aikoo pyytää tehostettua suojelua.

2. Sopimuspuoli, jonka lainkäyttövaltaan tai valvontaan kulttuuriomaisuus kuuluu, voi pyytää, että se lisätään 27 artiklan 1 kappaleen b kohdan mukaisesti laadittavaan luetteloon. Tähän pyyntöön tulee sisällyttää kaikki tarpeelliset tiedot, jotka liittyvät 10 artiklassa mainittuihin ehtoihin. Komitea voi kehottaa sopimuspuolta pyytämään kulttuuriomaisuuden lisäämistä luetteloon.

3. Muut sopimuspuolet, Sininen kilpi -järjestön kansainvälinen komitea (International Committee of the Blue Shield) sekä muut kansalaisjärjestöt, joilla on asiaan liittyvää asiantuntemusta, voivat suositella tiettyä kulttuuriomaisuutta komitealle.

4. Se, että luetteloon pyydetään lisäämään tai lisätään sellaista kulttuuriomaisuutta, joka sijaitsee alueella, jonka suhteen yksi tai useampi valtio vaatii itsemääräämisoikeutta tai lainkäyttövaltaa, ei rajoita millään tavoin riidan osapuolten oikeuksia.

5. Kun pyyntö omaisuuden lisäämiseksi luetteloon vastaanotetaan, komitea tiedottaa asiasta kaikille sopimuspuolille. Sopimuspuolet voivat toimittaa kyseistä pyyntöä koskevia esityksiä komitealle 60 päivän kuluessa. Tällaisten esitysten tulee perustua 10 artiklan mukaisiin kriteereihin. Esitysten tulee olla täsmällisiä ja perustua tosiasioihin. Komitea

käsittelee esitykset ja antaa pyynnön esittäneelle sopimuspuolelle kohtuullisen tilaisuuden vastata, ennen kuin se tekee päätöksensä. Kun komitealle on tehty pyyntöä koskeva esitys, päätös kulttuuriomaisuuden lisäämisestä luetteloon tehdään läsnä olevien ja äänestävien jäsenten neljän viidesosan ääntenemmistöllä, sen estämättä mitä 26 artiklassa määrätään.

6. Kun komitea päättää pyynnöstä, sen tulisi pyytää lausuntoja hallitustenvälisiltä järjestöiltä ja kansalaisjärjestöiltä sekä yksittäisiltä asiantuntijoilta.

7. Päätöksen tehostetun suojelun myöntämisestä tai epäämisestä tulee perustua 10 artiklan mukaisiin kriteereihin.

8. Jos komitea on todennut, että sopimuspuoli, joka pyytää kulttuuriomaisuuden sisällyttämistä luetteloon, ei pysty täyttämään 10 artiklan b kohdan mukaista ehtoa, se voi poikkeustapauksissa päättää myöntää tehostetun suojelun, jos pyytävä sopimuspuoli esittää kansainvälistä apua koskevan pyynnön 32 artiklan nojalla.

9. Vihollisuuksien puhjetessa selkkauksen osapuoli voi hätätilanteessa esittää lainkäyttövaltansa tai valvontansa alaisen kulttuuriomaisuuden tehostettua suojelua koskevan pyynnön komitealle. Komitean tulee viipymättä toimittaa tämä pyyntö kaikille selkkauksen osapuolille. Tällaisissa tapauksissa komitea käsittelee asianomaisten sopimuspuolten esitykset kiireellisinä. Päätös väliaikaisen tehostetun suojelun myöntämisestä tehdään mahdollisimman nopeasti, läsnä olevien ja äänestävien jäsenten neljän viidesosan ääntenemmistöllä, sen estämättä mitä 26 artiklassa määrätään. Komitea voi myöntää väliaikaisen tehostetun suojelun, kunnes varsinaisen menettelyn mukainen päätös on tehty, edellyttäen kuitenkin, että 10 artiklan a ja c kohdan mukaiset ehdot täyttyvät.

10. Komitea myöntää kulttuuriomaisuudelle tehostetun suojelun siitä hetkestä lähtien, kun se merkitään luetteloon.

11. Pääjohtaja ilmoittaa viipymättä Yhdistyneiden Kansakuntien pääsihteerille sekä kaikille sopimuspuolille komitean päätöksestä lisätä kulttuuriomaisuutta luetteloon.

12 artikla

Tehostetussa suojelussa olevan kulttuuriomaisuuden koskemattomuus

Selkkauksen osapuolet varmistavat tehostetun suojelun kohteena olevan kulttuuriomaisuuden koskemattomuuden pidättäytymällä tekemästä siitä hyökkäyksen kohdetta tai käyttämästä omaisuutta tai sen lähiympäristöä sotilaalliseen tarkoitukseen.

13 artikla

Tehostetun suojelun menetykset

1. Tehostetun suojelun kohteena oleva kulttuuriomaisuus menettää suojelun ainoastaan:

(a) jos suojelu keskeytetään tai peruutetaan 14 artiklan mukaisesti; tai

(b) jos omaisuudesta on sen käyttötarkoituksen vuoksi tullut sotilaallinen kohde, jolloin suojelu menetetään niin pitkäksi ajaksi kuin omaisuus on sotilaallinen kohde.

2. Tämän artiklan 1 kappaleen b kohdassa tarkoitetuissa olosuhteissa omaisuus saa olla hyökkäyksen kohde ainoastaan, jos:

(a) hyökkäys on ainoa mahdollinen keino lopettaa 1 kappaleen b kohdassa tarkoitettu omaisuuden käyttö;

(b) kaikkiin mahdollisiin varoimenpiteisiin on ryhdytty hyökkäyskeinoja ja -menetelmiä valittaessa, edellä tarkoitettua omaisuuden käytön lopettamiseksi ja välttämiseksi tai ainakin kulttuuriomaisuudelle aiheutuvan vahingon rajoittamiseksi mahdollisimman vähäiseksi;

(c) olosuhteet eivät sitä välittömän itsepuolustustarpeen vuoksi estä:

(i) hyökkäys määrätään korkeimmalla operatiivisella komentotasolla;

(ii) vastapuolelle annetaan tehokas ennakkovaroitus, vaatien 1 kappaleen b kohdassa tarkoitettua käytön lopettamista; ja

(iii) vastapuolelle annetaan kohtuullisesti aikaa perääntyä tilanteesta.

14 artikla

Tehostetun suojelun keskeytys tai peruuttaminen

1. Kun kulttuuriomaisuus ei täytä enää yhtään tämän pöytäkirjan 10 artiklan ehtoista, komitea voi keskeyttää tai peruuttaa tehostetun suojelun poistamalla kyseisen kulttuuriomaisuuden luettelosta.

2. Komitea voi keskeyttää kulttuuriomaisuuden tehostetun suojelun, jos kyseessä on vakava 12 artiklan rikkomus, joka liittyy tehostetun suojelun kohteena olevan kulttuuriomaisuuden käyttöön sotilaallisen toiminnan tukemiseen. Mikäli nämä rikkomukset ovat toistuvia, komitea voi poikkeuksellisesti peruuttaa tehostetun suojelun poistamalla kulttuuriomaisuuden luettelosta.

3. Pääjohtaja ilmoittaa viipymättä Yhdistyneiden Kansakuntien pääsihteerille sekä kaikille tämän pöytäkirjan sopimuspuolille komitean päätöksistä keskeyttää tai peruuttaa tehostettu suojelu.

4. Ennen edellä tarkoitettua päätöksen tekemistä komitea antaa sopimuspuolille tilaisuuden ilmaista mielipiteensä.

4 luku

Rikosoikeudellinen vastuu ja lainkäyttövalta

15 artikla

Tämän pöytäkirjan vakava rikkominen

1. Tässä pöytäkirjassa tarkoitettuun rikokseen syyllistyy henkilö, joka tahallisesti ja yleissopimuksen tai tämän pöytäkirjan vastaisesti tekee jonkin seuraavista teoista:

- (a) hyökkäyksen kohdistaminen tehostetun suojelun kohteena olevaan kulttuuriomaisuuteen;
- (b) tehostetun suojelun kohteena olevan kulttuuriomaisuuden tai sen lähiympäristön käyttäminen sotilaallisen toiminnan tukemiseen;
- (c) yleissopimuksen ja tämän pöytäkirjan mukaisesti suojellun kulttuuriomaisuuden laajamittainen hävitys tai haltuunotto;
- (d) hyökkäyksen kohdistaminen kulttuuriomaisuuteen, joka on yleissopimuksen ja tämän pöytäkirjan mukaisen suojelun kohteena;
- (e) yleissopimuksen mukaisen suojelun kohteena olevan kulttuuriomaisuuden varastaminen, ryöstö, laitton haltuunotto tai hävitys.

2. Jokainen sopimuspuoli ryhtyy tarvittaviin toimenpiteisiin säätääkseen tässä artiklassa tarkoitetut rikokset sen kansallisen lainsäädännön nojalla rangaistaviksi teoiksi ja säätääkseen kyseisille rikoksille asianmukaiset rangaistukset. Niin tehdessään sopimuspuolet noudattavat lain ja kansainvälisen oikeuden yleisiä periaatteita mukaan lukien säännöt, jotka ulottavat henkilökohtaisen rikosoikeudellisen vastuun myös muihin tekoon osallisiin kuin rikosentekijään.

16 artikla

Lainkäyttövalta

1. Tämän rajoittamatta 2 kappaleen soveltamista, jokainen sopimuspuoli ryhtyy tarvittaviin lainsäädäntötoimenpiteisiin ulottaakseen lainkäyttövaltansa 15 artiklassa tarkoitettuihin rikoksiin seuraavissa tapauksissa:

- (a) kun rikos tehdään kyseisen valtion alueella;
- (b) kun väitetty rikosentekijä on kyseisen valtion kansalainen;
- (c) 15 artiklan a–c kohdassa tarkoitettujen rikosten osalta, kun väitetty rikosentekijä tavataan kyseisen valtion alueella.

2. Tämän rajoittamatta 28 artiklan soveltamista, lainkäyttövallan osalta:

- (a) tämä pöytäkirja ei sulje pois henkilökohtaista rikosoikeudellista vastuuta eikä lainkäyttövaltaa sovellettavan kansallisen tai kansainvälisen oikeuden nojalla, eikä se vaikuta lainkäyttövallan käyttöön kansainvälisen tapaoikeuden nojalla;
- (b) tämän pöytäkirjan nojalla henkilökohtaista rikosoikeudellista vastuuta ei kuitenkaan ole sellaisilla henkilöillä, jotka kuuluvat sellaisen valtion asevoimiin tai ovat sellaisen valtion kansalaisia, joka ei ole tämän pöytäkirjan sopimuspuoli, lukuunottamatta kansalaisia, jotka palvelevat sellaisen valtion asevoimissa, joka on tämän pöytäkirjan sopimuspuoli, eikä tämä pöytäkirja myöskään aseta velvollisuutta ulottaa lainkäyttövaltaa sellaisiin henkilöihin tai luovuttaa heitä rikoksen johdosta.

17 artikla

Syytetoimet

1. Jollei sopimuspuoli luovuta 15 artiklan 1 kappaleen a–c kohdassa tarkoitetun rikoksen väitettyä tekijää, joka tavataan sen alueella, se saattaa tapauksen poikkeuksetta ja ilman aiheetonta viivytystä toimivaltaisten viranomaistensa käsiteltäväksi, syytetoimien toteuttamiseksi kyseisen sopimuspuolen kansallisen lainsäädännön tai soveltuvin osin asiaan liittyvien kansainvälisen oikeuden sääntöjen mukaista menettelyä noudattaen.

2. Tämän rajoittamatta mahdollisesti sovellettavien asiaan liittyvien kansainvälisen oikeuden sääntöjen soveltamista, henkilölle, jota varten järjestetään oikeudenkäynti yleissopimuksen tai tämän pöytäkirjan johdosta, taataan oikeudenmukainen kohtelu ja oikeudenkäynti kansallisen lainsäädännön ja kansainvälisen oikeuden mukaisesti kaikissa oikeudenkäynnin vaiheissa, eikä tämän henkilön kohtelu saa missään tapauksessa olla huonompi kuin kansainvälisen oikeuden mukainen kohtelu.

18 artikla

Rikoksen johdosta tapahtuva luovuttaminen

1. Tämän pöytäkirjan 15 artiklan 1 kappaleen a–c kohdassa tarkoitettujen rikosten katsotaan sisältyvän kaikkiin luovutussopimuksiin, joita sopimuspuolten välillä on ennen tämän pöytäkirjan voimaantuloa, rikoksina, joiden johdosta

rikoksenteikijä voidaan luovuttaa. Sopimuspuolet sitoutuvat sisällyttämään tällaiset rikokset jokaiseen luovutus sopimukseen, joita ne myöhemmin tekevät keskenään.

2. Mikäli sopimuspuoli, joka asettaa luovuttamisen ehdoksi luovutus sopimuksen olemassaolon, saa luovuttamista koskevan pyynnön toiselta sopimuspuolelta, jonka kanssa sillä ei ole luovutus sopimusta, pyynnön vastaanottanut sopimuspuoli voi halutessaan pitää tätä pöytäkirjaa oikeusperustana 15 artiklan 1 kappaleen a–c kohdassa tarkoitettujen rikosten johdosta tapahtuvalle luovuttamiselle.

3. Sopimuspuolet, jotka eivät aseta luovuttamisen ehdoksi sopimuksen olemassaoloa, tunnustavat 15 artiklan 1 kappaleen a–c kohdassa tarkoitettut rikokset sellaisiksi rikoksiksi, joiden johdosta rikoksenteikijä voidaan luovuttaa, ottaen huomioon pyynnön vastaanottaneen sopimuspuolen lainsäädännön mukaiset ehdot.

4. Mikäli välttämättömänä, 15 artiklan 1 kappaleen a–c kohdassa tarkoitettuja rikoksia käsitellään sopimuspuolten välillä tapahtuvan rikoksenteikijän luovuttamisen osalta siten kuin ne olisivat rikoksenteikopaikan lisäksi tapahtuneet myös niiden sopimuspuolten alueella, jotka ovat ulottaneet 16 artiklan 1 kappaleen mukaisesti lainkäyttövaltansa näihin rikoksiin.

19 artikla

Keskinäinen oikeusapu

1. Sopimuspuolet antavat toisilleen mahdollisimman laajaa apua 15 artiklassa mainittujen rikosten johdosta käynnistetyn tutkinnan, rikosoikeudenkäynnin tai luovuttamisen suhteen, mukaan luettuna apu oikeudenkäyntiin tarvittavan, saatavilla olevan todistusaineiston hankkimisessa.

2. Sopimuspuolet täyttävät 1 kappaleen mukaiset velvoitteensa niiden välillä mahdollisesti olevien keskinäistä oikeusapua koskevien sopimusten tai muiden järjestelyjen mukaisesti. Mikäli tällaisia sopimuksia tai muita järjestelyjä ei ole, sopimuspuolet avustavat toisiaan kansallisen lainsäädäntönsä mukaisesti.

20 artikla

Kieltäytymisperusteet

1. Luovuttamista varten 15 artiklan 1 kappaleen a–c kohdassa tarkoitettuja rikoksia, sekä keskinäistä oikeusapua varten 15 artiklassa tarkoitettuja rikoksia ei katsota poliittisiksi rikoksiksi eikä niihin liittyviksi rikoksiksi, eikä poliittisista syistä tehdyiksi rikoksiksi. Tämän mukaisesti luovuttamista koskevasta pyynnöstä tai oikeusapupyynnöstä, joka perustuu näihin rikoksiin, ei voi kieltäytyä yksinomaan sillä perusteella, että pyyntö koskee poliittista rikosta, poliittiseen rikokseen liittyvää rikosta tai poliittisista syistä tehtyä rikosta.

2. Tämän pöytäkirjan määräysten ei tulkita asettavan velvoitetta luovuttaa tai antaa keskinäistä oikeusapua, mikäli pyynnön vastaanottaneella sopimuspuolella on perusteltua syytä uskoa, että 15 artiklan 1 kappaleen a–c kohdassa tarkoitettujen rikosten johdosta esitetty luovutuspyyntö tai 15 artiklassa tarkoitettuihin rikoksiin liittyvä oikeusapupyyntö on esitetty tarkoituksessa syyttää tai rangaista henkilöä hänen rotunsa, uskontonsa, kansallisuutensa, etnisen alkuperänsä tai poliittisten mielipiteidensä vuoksi, tai jos pyyntöön vastaaminen aiheuttaisi vahinkoa tämän henkilön asemalle edellä mainittujen syiden vuoksi.

21 artikla

Toimenpiteet, jotka koskevat muita rikkomuksia

Tämän rajoittamatta yleissopimuksen 28 artiklan soveltamista, jokainen sopimuspuoli hyväksyy määräykset tarvittavista lainsäädäntö-, hallinto- tai kurinpitotoimenpiteistä, joilla puututaan seuraaviin tekoihin, kun ne ovat tahallisia:

(a) sellainen kulttuuriomaisuuden käyttö, joka on yleissopimuksen tai tämän pöytäkirjan vastaista;

(b) kulttuuriomaisuuden laitton maastavienti, muu siirtäminen pois miehitetyltä alueelta tai sen omistusoikeuden siirtäminen yleissopimuksen tai tämän pöytäkirjan vastaisesti.

5 luku

Kulttuuriomaisuuden suojeleminen aseellisissa selkkauksissa, jotka eivät ole luonteeltaan kansainvälisiä

22 artikla

Aseelliset selkkaukset, jotka eivät ole luonteeltaan kansainvälisiä

1. Tätä pöytäkirjaa sovelletaan aseellisissa selkkauksissa, jotka eivät ole luonteeltaan kansainvälisiä ja jotka tapahtuvat jonkun sopimuspuolen alueella.

2. Tätä pöytäkirjaa ei sovelleta valtiosisäisiin levottomuuksiin tai jännitteisiin, kuten mellakat, yksittäiset tai satunnaiset väkivaltaisuuudet ja muut vastaavat teot.

3. Tämän pöytäkirjan määräyksiin ei saa vedota tarkoituksessa vaikuttaa valtion itsemääräämisoikeuteen tai hallituksen vastuuseen pitää yllä lakia ja järjestystä valtiossa tai palauttaa se taikka puolustaa kansallista yhtenäisyyttä ja valtion alueellista koskemattomuutta kaikin oikeutetuin keinoin.

4. Tämän pöytäkirjan määräykset eivät rajoita 15 artiklassa mainittujen rikosten osalta sopimuspuolen ensisijaista lainkäyttövaltaa silloin, kun tämän alueella on muu kuin kansainvälinen aseellinen selkkkaus.

5. Tämän pöytäkirjan määräyksiin ei saa vedota perusteena mistään syystä tapahtuvalle suoralle tai välilliselle aseelliselle selkkaukseen puuttumiselle tai sellaisen sopimuspuolen sisäisiin tai ulkoisiin asioihin puuttumiselle, jonka alueella tämä selkkkaus on.

6. Tämän pöytäkirjan soveltaminen 1 kappaleessa tarkoitettussa tilanteessa ei vaikuta selkkauksen osapuolten oikeudelliseen asemaan.

7. Unesco voi tarjota palveluksiaan selkkauksen osapuolille.

6 luku

Institutionaaliset kysymykset

23 artikla

Sopimuspuolten kokoukset

1. Pöytäkirjan sopimuspuolten kokous kutsutaan koolle samanaikaisesti Unescon yleiskokouksen kanssa ja yhteistyössä yleissopimuksen sopimuspuolten kokouksen kanssa, mikäli pääjohtaja on kutsunut yleissopimuksen sopimuspuolten kokouksen koolle.

2. Sopimuspuolten kokous hyväksyy omat menettelytapasääntönsä.

3. Sopimuspuolten kokouksella on seuraavat tehtävät:

(a) valita komitean jäsenet 24 artiklan 1 kappaleen mukaisesti;

(b) hyväksyä komitean laatimat ohjeet 27 artiklan 1 kappaleen a kohdan mukaisesti;

(c) antaa komitealle ohjeita rahaston käytöstä ja valvoa sitä;

(d) käsitellä raportti, jonka komitea on antanut 27 artiklan 1 kappaleen d kohdan mukaisesti;

(e) keskustella tämän pöytäkirjan soveltamiseen liittyvistä ongelmista ja antaa tarvittaessa sitä koskevia suosituksia.

4. Pääjohtaja kutsuu koolle ylimääräisen sopimuspuolten kokouksen, jos vähintään viidesosa sopimuspuolista sitä pyytää.

24 artikla

Komitea kulttuuriomaisuuden suojelemiseksi aseellisissa selkkauksissa

1. Tällä pöytäkirjalla perustetaan komitea kulttuuriomaisuuden suojelemiseksi aseellisissa selkkauksissa. Se koostuu 12 sopimuspuolesta, jotka sopimuspuolten kokous valitsee.

2. Komitea kokoontuu varsinaiseen istuntoon kerran vuodessa ja ylimääräisiin istuntoihin aina kun se katsoo tämän tarpeelliseksi.

3. Päätteessään komitean jäsenistä, sopimuspuolet pyrkivät varmistamaan, että maailman eri alueet ja kulttuurit ovat tasapuolisesti edustettuina.

4. Komitean jäseninä olevat sopimuspuolet valitsevat edustajikseen henkilöitä, jotka ovat päteviä kulttuuriperinnön, puolustuksen tai kansainvälisen oikeuden alalla, ja ne pyrkivät keskenään neuvotellen varmistamaan, että komitea kokonaisuudessaan omaa riittävän asiantuntemuksen kaikilla näillä aloilla.

25 artikla

Toimikausi

1. Sopimuspuoli valitaan komiteaan neljäksi vuodeksi kerrallaan ja voidaan valita välittömästi uudelleen ainoastaan kerran.

2. Tämän artiklan 1 kappaleen määräyksistä riippumatta puolet ensimmäisessä vaalissa valituista jäsenistä päättää toimikautensa ensimmäisen valintansa jälkeisen varsinaisen sopimuspuolten kokouksen päättyessä. Tämän kokouksen puheenjohtaja valitsee toimikautensa päättävät jäsenet arvalla.

26 artikla

Menettelytapasäännöt

1. Komitea hyväksyy menettelytapasääntönsä.

2. Komitea on päätösvaltainen kun enemmistö sen jäsenistä on läsnä. Komitean päätökset tehdään äänestykseen osallistuneiden jäsenten kahden kolmasosan äänten enemmistöllä.

3. Jäsenet eivät osallistu äänestykseen kulttuuriomaisuutta koskevasta päätöksestä, jos ne ovat osapuolina aseellisessa selkkauksessa, joka vaikuttaa kyseiseen omaisuuteen.

27 artikla

Tehtävät

1. Komitealla on seuraavat tehtävät:

- (a) laatia ohjeita tämän pöytäkirjan täytäntöönpanoa varten;
- (b) myöntää, keskeyttää tai peruuttaa kulttuuriomaisuuden tehostettu suojeleminen sekä laatia luettelo tehostetun suojeleminen kohteena olevasta kulttuuriomaisuudesta, ylläpitää sitä ja edistää sen soveltamista;
- (c) tarkkailla ja valvoa tämän pöytäkirjan täytäntöönpanoa sekä edistää tehostetun suojeleminen kohteena olevan kulttuuriomaisuuden luettelointia;
- (d) käsitellä ja kommentoida sopimuspuolten raportteja, pyytää tarvittaessa lisäselvityksiä ja valmistella tämän pöytäkirjan täytäntöönpanoa koskeva raporttinsa sopimuspuolten kokousta varten;
- (e) vastaanottaa ja käsitellä 32 artiklan nojalla tehdyt kansainvälistä apua koskevat pyynnöt;
- (f) päättää rahaston käytöstä;
- (g) hoitaa muut tehtävät, jotka sopimuspuolten kokous sille mahdollisesti määrää.

2. Komitea hoitaa tehtävänsä yhteistyössä pääjohtajan kanssa.

3. Komitea toimii yhteistyössä sellaisten kansainvälisten hallitustenvälisten järjestöjen ja kansalaisjärjestöjen sekä kansallisten järjestöjen ja kansalaisjärjestöjen kanssa, joilla on vastaavat tavoitteet kuin yleissopimuksella, sen ensimmäisellä pöytäkirjalla ja tällä pöytäkirjalla. Edistääkseen tehtäviensä hoitamista, komitea voi kutsua kokoukseensa neuvoa-antavassa ominaisuudessa arvostettuja asiantuntijajärjestöjä, esimerkiksi järjestöjä, joilla on virallinen suhde Unescon, mukaan lukien Sininen kilpi -järjestön kansainvälinen komitea (ICBS) ja sen elimet. Myös kansainvälisen kulttuuriperinnön suojeleminen ja entistämistä edistävän koulutus- ja tutkimuslaitoksen (Rooman keskus) (ICCROM) ja Punaisen Ristin kansainvälisen komitean (ICRC) edustajia voidaan kutsua osallistumaan komitean kokoukseen neuvoa-antavassa ominaisuudessa.

28 artikla

Sihteeristö

Komiteaa avustaa Unescon sihteeristö, joka valmistelelee komitean asiakirjat ja sen kokousten asialistat sekä vastaa komitean päätösten täytäntöönpanosta.

29 artikla

Rahasto kulttuuriomaisuuden suojelemiseksi aseellisissa selkkauksissa

1. Tällä pöytäkirjalla perustetaan rahasto, jonka tarkoituksena on:

- (a) tukea taloudellisesti tai muutoin valmistelevia tai muita toimenpiteitä, joihin ryhdytään rauhan aikana muun muassa 5 artiklan, 10 artiklan b kohdan ja 30 artiklan mukaisesti; ja
- (b) tukea taloudellisesti tai muutoin hätätoimenpiteitä, väliaikaisia toimenpiteitä tai muita toimenpiteitä, joihin ryhdytään muun muassa 8 artiklan a kohdan mukaisesti kulttuuriomaisuuden suojelemiseksi aseellisen selkkauksen aikana, tai heti kun kulttuuriomaisuus saadaan takaisin vihollisuuksien päätyttyä.

2. Rahasto perustaa säätiön Unescon rahoitusta koskevien määräysten mukaisesti.

3. Rahaston myöntämiä varoja käytetään ainoastaan siihen tarkoitukseen, josta komitea päättää 23 artiklan 3 kappaleen c kohdassa tarkoitettujen ohjeiden mukaisesti. Komitea voi hyväksyä varoja käytettäväksi ainoastaan tiettyyn ohjelmaan tai hankkeeseen, edellyttäen kuitenkin, että komitea on päättänyt sellaisen ohjelman tai hankkeen toteuttamisesta.

4. Rahaston varat koostuvat:

- (a) sopimuspuolten antamista vapaaehtoisista avustuksista;
- (b) avustuksista tai lahjoituksista, joita ovat antaneet:
  - (i) muut valtiot;
  - (ii) Unesco tai jokin muu Yhdistyneiden Kansakuntien järjestelmään kuuluva järjestö;
  - (iii) muut hallitustenväliset järjestöt tai kansalaisjärjestöt; ja
  - (iv) julkiset tai yksityiset yhteisöt tai yksityishenkilöt;
- (c) koroista, joita rahastolle on kertynyt;
- (d) keräysvaroista sekä rahaston hyväksi järjestettyjen tilaisuuksien tuottamista varoista; ja
- (e) muista rahoituslähteistä, jotka ovat sallittuja rahastoon sovellettavien ohjeiden mukaan.

7 luku

Tiedotus ja kansainvälinen apu

30 artikla

Tiedotus

1. Sopimuspuolet pyrkivät asianmukaisin keinoin ja erityisesti koulutus- ja tiedotusohjelmin lisäämään kulttuuriomaisuuden arvostusta ja kunnioitusta koko väestön keskuudessa.
2. Sopimuspuolet tekevät tätä pöytäkirjaa tunnetuksi mahdollisimman laajalti sekä rauhan että aseellisten selkkauksen aikana.
3. Sotilas- ja siviiliviranomaisten, jotka vastaavat aseellisen selkkauksen aikana tämän pöytäkirjan soveltamisesta, tulee olla perehtyneitä sen tekstiin. Tämän vuoksi sopimuspuolet asianmukaisin keinoin:
  - (a) sisällyttävät sotilaallisiin määräyksiin toimintaohjeita ja muita ohjeita kulttuuriomaisuuden suojelemisesta;
  - (b) kehittävät ja toteuttavat rauhan ajan opetus- ja koulutusohjelmia yhteistyössä Unescon ja muiden asiaan liittyvien hallitustenvälisten järjestöjen ja kansalaisjärjestön kanssa;
  - (c) tiedottavat toisilleen pääjohtajan välityksellä a ja b kohdan perusteella säädetyistä laeista, annetuista hallinnollisista määräyksistä tai suoritetuista toimenpiteistä;
  - (d) tiedottavat toisilleen mahdollisimman pian pääjohtajan välityksellä laeista ja hallinnollisista määräyksistä, joita ne mahdollisesti hyväksyvät varmistaakseen tämän pöytäkirjan soveltamisen.

31 artikla

Kansainvälinen yhteistyö

Mikäli tätä pöytäkirjaa on vakavasti rikottu, sopimuspuolet sitoutuvat toimimaan joko yhdessä komitean välityksellä tai erikseen, yhteistyössä Unescon ja Yhdistyneiden Kansakuntien kanssa sekä Yhdistyneiden Kansakuntien peruskirjan mukaisesti

32 artikla

Kansainvälinen apu

1. Sopimuspuoli voi pyytää komitealta kansainvälistä apua tehostetun suojelun kohteena olevan kulttuuriomaisuuden suojelemiseksi sekä apua 10 artiklassa tarkoitettujen lakien, hallinnollisten määräysten ja toimenpiteiden valmistelulle, kehittämiselle ja täytäntöönpanolle.
2. Selkkauksen osapuoli, joka ei ole tämän pöytäkirjan sopimuspuoli, mutta joka hyväksyy sen määräykset ja soveltaa niitä 3 artiklan 2 kappaleen mukaisesti, voi pyytää tarvittavaa kansainvälistä apua komitealta.
3. Komitea hyväksyy säännöt kansainvälistä apua koskevien pyyntöjen esittämistä varten ja määrittelee mahdolliset kansainvälisen avun muodot.
4. Sopimuspuolia kannustetaan antamaan komitean kautta kaikenlaista teknistä apua sitä pyytävälle sopimuspuolille tai selkkauksen osapuolille.

33 artikla

Unescon apu

1. Sopimuspuoli voi kääntyä Unescon puoleen saadakseen teknistä apua kulttuuriomaisuutensa suojelun järjestämisessä, johon kuuluvat esimerkiksi valmisteleva toiminta kulttuuriomaisuuden turvaamiseksi, ennalta ehkäisevät toimenpiteet ja järjestelytoimenpiteet hätätilanteiden varalta, sekä kulttuuriomaisuuden kansallisten luetteloiden kokoaminen. Unesco antaa tällaista apua ohjelmansa ja voimavarojensa asettamissa rajoissa.
2. Sopimuspuolia kannustetaan antamaan kahden- tai monenvälistä teknistä apua.
3. Unescolla on oikeus tehdä omasta aloitteestaan apua koskevia ehdotuksia sopimuspuolille.

8 luku

Tämän pöytäkirjan täytäntöönpano

34 artikla

Suojeluvaltiot

Tätä pöytäkirjaa sovelletaan yhteistyössä selkkauksen osapuolten etujen turvaamisesta vastaavien suojeluvaltioiden kanssa.

35 artikla

Sovittelumenettely

1. Suojeluvalliot tarjoavat hyviä palveluksiaan aina, kun ne katsovat sen hyödylliseksi kulttuuriomaisuuden suojelemiselle, erityisesti jos selkkauksen osapuolina olevien sopimuspuolten välillä on erimielisyyttä tämän pöytäkirjan määräysten soveltamisesta tai tulkitsemisesta.

2. Tässä tarkoituksessa jokainen suojeluvallio voi jonkin sopimuspuolen tai pääjohtajan esityksestä taikka omasta aloitteestaan ehdottaa selkkauksen osapuolille, että niiden edustajat ja erityisesti niiden kulttuuriomaisuuden suojelusta vastaavat viranomaiset kokoontuisivat sellaisen valtion alueella, joka ei ole selkkauksen osapuolena, mikäli sitä pidetään tarkoituksenmukaisena. Selkkauksen osapuolilla on velvollisuus noudattaa niille tehtyä ehdotusta kokoontumisesta. Suojeluvalliot ehdottavat selkkauksen osapuolten hyväksyttäväksi joko selkkauksen ulkopuolisesta valtiosta olevaa henkilöä tai pääjohtajan ehdottamaa henkilöä, joka osallistuu kokoukseen puheenjohtajan ominaisuudessa.

36 artikla

Sovittelu ilman suojeluvaltioita

1. Selkkauksessa, jonka osalta ei ole nimetty suojeluvaltioita, pääjohtaja voi tarjota hyviä palveluksiaan tai käyttää muuta sovittelu- tai välitysmenettelyä erimielisyyden ratkaisemiseksi.

2. Yhden sopimuspuolen tai pääjohtajan esityksestä komitean puheenjohtaja voi ehdottaa selkkauksen osapuolille, että niiden edustajat ja erityisesti niiden kulttuuriomaisuuden suojelusta huolehtivat viranomaiset kokoontuisivat sellaisen valtion alueella, joka ei ole selkkauksen osapuolena, mikäli sitä pidetään tarkoituksenmukaisena.

37 artikla

Käännökset ja raportit

1. Sopimuspuolet kääntävät tämän pöytäkirjan virallisille kielilleen ja toimittavat nämä viralliset käännökset pääjohtajalle.

2. Sopimuspuolet antavat joka neljäs vuosi komitealle raportin tämän pöytäkirjan täytäntöönpanosta.

38 artikla

Valtion vastuu

Tämän pöytäkirjan määräykset, jotka liittyvät henkilökohtaiseen rikosoikeudelliseen vastuuseen, korvausvelvollisuus mukaan lukien, eivät vaikuta kansainvälisen oikeuden mukaiseen valtion vastuuseen.

9 luku

Loppumääräykset

39 artikla

Kielet

Tämä pöytäkirja on laadittu arabian, englannin, espanjan, kiinan, ranskan ja venäjän kielellä, jokaisen kuuden tekstin ollessa yhtä todistusvoimainen.

40 artikla

Allekirjoittaminen

Tämä pöytäkirja on tehty 26. päivänä maaliskuuta 1999. Se on avoinna allekirjoittamista varten kaikille yleissopimuksen sopimuspuolille Haagissa 17 päivästä toukokuuta 1999 lähtien 31 päivään joulukuuta 1999 saakka.

41 artikla

Ratifiointi, hyväksyminen, vahvistaminen

1. Yleissopimuksen sopimuspuolten, jotka ovat allekirjoittaneet tämän pöytäkirjan, on ratifioitava tai hyväksyttävä se valtiosääntönsä määräämän menettelyn mukaisesti.

2. Ratifioimis- tai hyväksymiskirja talletetaan pääjohtajan huostaan.

42 artikla

Liittyminen

1. Tämä pöytäkirja on avoinna liittymistä varten muille yleissopimuksen sopimuspuolille 1 päivästä tammikuuta 2000 lähtien.

2. Liittyminen tapahtuu tallettamalla liittymiskirja pääjohtajan huostaan.

43 artikla

Voimaantulo

1. Tämä pöytäkirja tulee voimaan kolmen kuukauden kuluttua siitä, kun kaksikymmentä ratifioimis- tai hyväksymiskirjaa on talletettu.
2. Tämän jälkeen se tulee voimaan kunkin sopimuspuolen osalta kolmen kuukauden kuluttua siitä, kun se on tallettanut ratifioimis- tai hyväksymiskirjansa.

44 artikla

Voimaantulo aseellisen selkkauksen tapauksessa

Yleissopimuksen 18 ja 19 artiklassa tarkoitetussa tapauksessa selkkauksen osapuolten ennen vihollisuuksien tai miehityksen alkamista tai sen jälkeen tallettamattomat ratifioimis-, hyväksymis-, tai liittymiskirjat tulevat välittömästi voimaan. Tällaisessa tapauksessa pääjohtaja antaa 46 artiklassa tarkoitetun ilmoituksen nopeinta mahdollista keinoa käyttäen.

45 artikla

Irtisanominen

1. Sopimuspuoli voi irtisanoa tämän pöytäkirjan.
2. Irtisanomisesta ilmoitetaan kirjallisesti asiakirjalla, joka talletetaan pääjohtajan huostaan.
3. Irtisanominen tulee voimaan vuoden kuluttua irtisanomisasiakirjan vastaanottamisesta. Jos kuitenkin tämän määräajan päättyessä irtisanova sopimuspuoli on aseellisen selkkauksen osapuolena, irtisanominen ei tule voimaan ennen kuin vihollisuudet ovat päättyneet tai toimenpiteet kulttuuriomaisuuden palauttamiseksi on suoritettu, sen mukaan, kumpi näistä tapahtuu myöhemmin.

46 artikla

Ilmoitukset

Pääjohtaja ilmoittaa kaikille yleissopimuksen sopimuspuolille sekä Yhdistyneille Kansakunnille kaikista 41 ja 42 artiklan mukaisista ratifioimis-, hyväksymis- tai liittymiskirjojen tallettamisista sekä 45 artiklan mukaisista irtisanomisista.

47 artikla

Rekisteröinti Yhdistyneissä Kansakunnissa

Tämä pöytäkirja rekisteröidään Yhdistyneiden Kansakuntien peruskirjan 102 artiklan mukaisesti pääjohtajan pyynnöstä Yhdistyneiden Kansakuntien sihteeristössä.

Tämän vakuudeksi allekirjoittaneet, hallitustensa siihen asianmukaisesti valtuuttamina, ovat allekirjoittaneet tämän pöytäkirjan.

Tehty Haagissa 26 päivänä maaliskuuta 1999, yhtenä alkuperäiskappaleena, joka talletetaan UNESCO:n arkistoon ja josta toimitetaan oikeaksi todistetut jäljennökset kaikille sopimuspuolille.

